

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om upphävande av 7 § lagen om försök med nödcentraler

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att ett oklart stadgande i lagen om försök med nödcentralerskall upphävas. Stadgandet gäller pen-

sionsarrangemangen för personalen vid statens försöksnödcentraler. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

På basis av lagen om brand- och räddningsväsendet (559/75) fungerar i Finland ett system med kommunala kretsalarmeringscentraler för mottagande av nödmeddelanden. Enligt lagen om försök med nödcentraler (1257/93) skall nödcentralers verksamheten inom brand- och räddningsväsendet, social- och hälsovården, polisväsendet samt gränsbevakningsväsendets sjöräddningstjänst på försök sammanslås under fem års tid och överföras på fyra statliga nödcentraler, som under försöket ersätter de kommunala kretsalarmeringscentralerna inom de berörda områdena. Enligt planerna skall de första försökscentralerna inleda sin verksamhet vid ingången av 1996.

I 7 § lagen om försök med nödcentraler stadgas att i fråga om samordningen av pensionsarrangemangen för sådan från de kommunala kretsalarmeringscentralerna till försöksnödcentralerna överflyttande personal som var kommunalt anställd vid utgången av 1992, skall iakttas de stadganden som gällde vid utgången av 1992. I detaljmotiveringen till den regeringsproposition som gäller paragrafen (RP 193/93 rd.) har lagrummet motiverats som följer:

"Det är viktigt att de som planerar försöksnödcentralerna och svarar för deras drift är väl förtroagna med kretsalarmeringscentralernas verksamhet. Den anställda personalens

anställningsvillkor borde inte försämrats.

För polisens del förutsätter arrangemanget, att den polispersonal som övergår till visstidsanställning vid försökscentralerna beviljas tjänstledighet från sina ordinarie tjänster.

Till riksdagen avläts år 1993 regeringspropositioner med förslag till sådana ändringar i lagstiftningen om statens pensioner (RP 96/1993 rd.) och lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (RP 80/1993 rd.), som innebär att de enhetliga begynnelseetiderna för utbetalning av pensioner enligt den offentliga förvaltningens olika pensionssystem skulle frångås och pensionstagarna förlora tilläggspensionsskydd som tidigare uppkommit inom andra pensionssystem.

Eftersom grunderna för pensionsförmånerna regleras genom lagstiftning och inte kan avtalas i samband med personalarrangemang, föreslås att i lagen stadgas om ett arrangemang som innebär att övergången inte försämrar det pensionsskydd som den från kretsalarmeringscentralerna kommande personalen tidigare tjänat in i kommunal anställning."

Innehållet i den paragraf som föreslås bli upphävd har visat sig vara oklart. Samordning av pensionsarrangemang är ett etablerat pensionsrättsligt begrepp som avser en kalkylmässig samordning av de pensioner som de olika pensionssystemen garanterar. Om en person t.ex. i olika skeden varit både

kommunalt anställd och statligt anställd samordnas den pension han erhåller för den kommunala och den statliga anställningen så att pensionsbeloppet sammanlagt blir högst ett visst procentuellt belopp av den pensionsgrundande lönen. Det har inte varit möjligt och har å andra sidan inte heller varit meningen att genom stadgandet om samordning av pensionsarrangemangen påverka reglerna för sammanräkning av pensioner. Det pensionsskydd som enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64) uppkommer för personalen vid de kommunala kretsalarmeringscentralerna kan inte med hjälp av den paragraf som föreslås bli upphävd bibehållas när personalen flyttar över till statens försöksnödcentraler och sålunda kommer att omfattas av lagen om statens pensioner (280/66). I en promemoria från statskontoret har konstaterats att 7 § lagen om försök med nödcentraler är oklar och att det därför inte har varit möjligt att klarlägga dess inverkan på pensionsskyddet för de personer som överflyttas.

2. Propositionens verkningar

Den rätt till pensionsskydd som personalen vid de kommunala kretsalarmeringscentralerna har fastställs enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. Bestämmelser om innehållet i kommunalt pensionsskydd ingår i pensionsstadgan för Kommunernas pensionsförsäkring. Den rätt till pensionsskydd som personalen vid statens försöksnödcentraler har fastställs enligt lagen om statens pensioner. Med hjälp av 7 § lagen om försök med nödcentraler, som innehållsmässigt är oklar, har det inte varit möjligt att påverka pensionsskyddet för den personal som övergår från de kommunala kretsalarmeringscentralerna till statens försöksnödcentraler, och därför föreslås att paragrafen upphävs eftersom den är oklar.

Propositionen har inga ekonomiska verkningar.

För att övergången till statsanställning under försökstiden inte skall försämra det pensionsskydd som kretsalarmeringscentralernas personal tidigare tjänat in i kommunal anställning föreslog inrikesministeriet den 21 april 1995 för den kommunala pensionsanstalten att dess delegation ändrar den kommunala pensionsstadgan så att den personal

som från de kommunala kretsalarmeringscentralerna övergår i statsanställning under försöket med statliga nödcentraler i pensionsrättsligt hänseende kunde återvända som s.k. gamla arbetstagare till sin kommunala anställning efter avslutat försök, oberoende av om de har varit tjänstlediga eller lämnat sitt kommunala anställningsförhållande under den tid som försöket med nödcentraler varat. Den kommunala pensionsanstalts delegation ändrade pensionsstadgan den 13 juni 1995 på det sätt som anges i avsnitt 4 i denna proposition. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 1995.

Pensionsskyddet för personalen vid statens nödcentraler bestäms enligt statens pensionslag i det fall att nödcentralerna efter försöket kommer att skötas permanent av staten.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i samarbete med Kommunernas pensionsförsäkring, finansministeriet, statskontoret och inrikesministeriets kommunavdelning samt räddningsavdelning.

Av remissinstanserna förordar Kommunernas pensionsförsäkring, finansministeriet och statskontoret lagförslaget. Kommunsektorns fackförbund KAT rf och Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry, som instämde i KAT:s utlåtande, anser att pensionsförmånerna för s.k. gamla arbetstagare som hör till personalen vid en kommunal kretsalarmeringscentral bör tryggas också i det fallet att staten permanent börjar sköta verksamheten vid nödcentralerna efter försöksperioden. Tryggandet av pensionsförmånerna betyder att man i detta skede säkerställer att anställda, som efter försöksperioden flyttas till eventuella permanenta statliga nödcentraler, vid övergången från kommunal till fast statlig tjänst bibehåller de pensionsförmåner för s.k. gammal arbetstagare som de tjänat in inom det kommunala pensionssystemet (och bara för den tid de tjänstgjort inom det kommunala systemet). I huvuddrag innebär bibehållandet av pensionsförmånerna för s.k. gamla arbetstagare som har varit i fortlöpande kommunalt anställningsförhållande senast den 31 december 1992 att den pension som tjänas in är bättre till den 31 december 1994 och att pensionsåldern eventuellt är lägre. Den i utlåtandena förutsatta

möjligheten att efter försöket återgå i kommunal tjänst som s.k. gammal arbetstagare (förutsättningen att anställningsförhållandet pågått utan avbrott), att det kommunala pensionssystemets s.k. slutkarensvillkor uppfylls i det kommunala pensionssystemet oberoende av försöket samt gamla arbetstgares rätt till pension från det kommunala pensionssystemet i en situation där pensionsfallet infaller under försöket, dvs. då det statliga anställningsförhållandet fortgår, har tryggats genom de ändringar i den kommunala pensionsstadgan som trädde i kraft den 1 juli 1995. För ändringarna i den kommunala pensionsstadgan redogörs nedan.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Ändringen av den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga som trädde i kraft den 1 juli 1995 inverkar på pensionsskyddet för dem som får anställning vid statens försöksnödcentraler i sådana situationer när dessa personer efter försöket med nödcentraler återgår i kommunal tjänst och deras anställningsförhållande till kommunen har varit avbrutet under den tid som försöket pågått, eller när deras kommunala anställning inte längre efter det att försöket upphört ensamt uppfyller slutkarensvillkor samt när personerna uppnår pensionsåldern inom det kommunala systemet eller blir arbetsoförmögna under försökets gång. Med uppfyllandet av de slutkarensvillkor som gäller för erhållandet av tilläggspension avses att en person före pensionsfallet bör ha varit i pensionsberättigande kommunal tjänst minst sex månader utan avbrott och under de senaste fem åren minst tre år.

Enligt kommunala pensionslagen för tjänstemän och arbetstagare och den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga är tjänstemän och arbetstagare som efter den 1 januari 1993 eller senare får anställning i pensionsanstaltens medlemssamfund s.k. nya arbetstagare för vilka pensionsskyddet för hela den kommunala anställningstiden endast utgörs av grundpensionsskyddet. Pensionsåldern blir då 65 år och den övre gränsen för pensionernas sammanlagda belopp, dvs. samordningsgränsen utgör 60 % av pensionslönen. Pensionen stiger med 1,5 % om året när det gäller nya anställningsförhållan-

den, dvs. sådana som börjat den 1 januari 1993 eller senare. Om personen tidigare har varit kommunalt anställd stiger pensionen för dessa anställningsförhållandes del med 2 % om året för anställningstid efter den 1 juli 1962 och med 1 % om året för tiden före nämnda datum.

Pensionsskyddet ändrades den 1 januari 1995 utom för s.k. nya arbetstagare också för personer i fortgående anställningsförhållande. Om en person har haft ett fortgående kommunalt anställningsförhållande åtminstone sedan den 31 december 1992 fram till sitt pensionsfall får han ha kvar sådana pensionsförmåner som tillkommer en s.k. gammal arbetstagare. En gammal arbetstagare får ha kvar en bättre pensionsutveckling fram till dess att ändringarna träder i kraft, en lägre pensionsålder och ett högre maximibelopp än en ny arbetstagare. Pensionen för en gammal arbetstagare stiger med 2,2 % om året fram till den 31 december 1994. Om en person som hör till den allmänna pensionsåldersgruppen är född under åren 1940-1959 fastställs hans pensionsålder som vägt medelvärde av den anställningstid som berättigar till kommunal pension på så sätt att kommunal anställning före den 1 januari 1995 beaktas i den grupp där pensionsåldern är 63 år och tjänstgöring efter denna tidpunkt i den grupp där pensionsåldern är 65 år. Pensionernas maximibelopp uträknas på samma sätt som det vägda medelvärdet av talen 66 och 60. Om en person har rätt att välja en yrkesspecifik pensionsålder och han gör detta val, skall då pensionsåldern räknas som pensionsålder betraktas den pensionsålder (53-62) som gällde för hans yrkesbe-teckning före den 1 januari 1995. För den som har möjlighet att välja gäller pensionsåldern under 65 år även personer födda efter 1959.

Dessa ändringar gäller inte personer som är födda före 1940. Dessa har fortfarande rätt till den nuvarande tilläggspensionen, såvida deras anställningsförhållande före pensionsfallet uppfyller de slutkarensvillkor som krävs för att få tilläggspension. Den anställningstid som berättigar till kommunal pension måste före pensionsfallet (när det gäller ålderspension innan personen uppnår pensionsålder) ha fortgått utan avbrott i minst sex månader och den kommunala pensionstiden under de senaste fem åren före pensioneringen måste uppgå till minst tre år. Om

personen övergått från staten i kommunal tjänst beaktas den statliga anställningen i slutkarenserna.

För att förmånerna för s.k. gammal arbetstagare skall kvarstå skall det kommunala anställningsförhållandet enligt bestämmelserna i 1 b § i pensionsstadgan fortgå utan avbrott fram till pensionsfallet. Dessutom krävs att anställningsförhållandet uppfyller de s.k. slutkarenserna.

Om en arbetstagare som övergår från kommunen till staten är tjänstledig från sitt kommunala anställningsförhållande under sin tid i statlig tjänst och om han återgår i kommunal tjänst före sitt pensionsfall så att han innan han uppnår pensionsåldern eller blir arbetsoförmögen har varit i kommunens tjänst minst sex månader utan avbrott och under de fem år som föregått anställningsförhållandets slut minst tre år, får han bibehålla sådana pensionsförmåner som tillkommer gamla arbetstagare. En förutsättning för att förmånerna skall kvarstå är således att den kommunala anställningen gäller även under den tid som personen är i statens tjänst och att han återgår i kommunens tjänst före pensionsfallet.

Till 1 b § i den kommunala pensionsstadgan fogades den 1 juli 1995 ett nytt 4 mom. som innebär att undantag beviljas från kravet på kontinuerligt anställningsförhållande när det gäller personer som övergår i statens tjänst vid försöksnödcentraler så att de tillåts ha ett avbrott i sin kommunala tjänstgöring under den tid de arbetar vid försöksnödccen-

tral, förutsatt att de återgår i tjänst i pensionsanstaltens medlemssamfund omedelbart efter det att försöket tagit slut.

Dessutom ändrades pensionsstadgan den 1 juli 1995 så att anställningstiden vid försöksnödcentralerna beaktas i de s.k. slutkarenserna. Om det kommunala anställningsförhållandet är avbrutet eller personen är tjänstledig så att tiden för tjänstledighet avdras från pensionstiden, är statlig tjänstgöring vid en försöksnödcentral då det skallbedömas huruvida villkoren för slutkarenserna uppfylls jämförbar med tjänstgöringstid som berättigar till kommunal pension.

Vidare fogades till pensionsstadgans 1 b § och 14 § den 1 juli 1995 en ny bestämmelse enligt vilken pensionsrätten för en s.k. gammal arbetstagare kvarstår inom det kommunala pensionssystemet, om pensionsfallet förpersonen som övergått från kommun till staten inträder under den tid som försöket dvs. den statliga anställningen fortgår. Med pensionsfall avses också det att personen under försökstiden uppnår en pensionsålder som är lägre än 65 år och som gäller för gamla arbetstagare inom det kommunala pensionssystemet.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g

om upphävande av 7 § lagen om försök med nödcentraler

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

2 §

Härmed upphävs 7 § lagen den 17 december 1993 om försök med nödcentraler (1257/93).

Denna lag träder i kraft den 1995

Helsingfors den 29 september 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Jouni Backman

